

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta (HE 122/2021 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 16/2021 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 3 §:n 4 kohta, 17 §:n otsikko ja johdantokappale, 30 ja 31 §, 40 §:n 1 momentin 1, 4 ja 5 kohta, 42 §:n 1 momentti, 142 §:n 2 momentin 3 kohta, 190 §:n 4 momentti, 190 a §:n otsikko ja 1 sekä 4 momentti, 191 § 1 momentin 1 kohta, 196 §:n 2 momentti sekä 204 a §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 4 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 17 §:n otsikko ja johdantokappale sekä 30 ja 31 § laissa 266/2011, 40 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 449/2012, 142 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 1214/2013, 190 §:n 4 momentti ja 191 § 1 momentin 1 kohta laissa 132/2016, 190 a §:n otsikko ja 1 sekä 4 momentti laissa 850/2019, 196 §:n 2 momentti laissa 1022/2018 sekä 204 a §:n otsikko ja 1 momentti laissa 242/2019, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin sen suomenkielinen sanamuoto on osaksi laeissa 619/2006, 358/2007, 323/2009, 631/2011, 1338/2011, 668/2013, 1214/2013, 1218/2013, 332/2016, 501/2016 ja 121/2018 sekä ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laeissa 619/2006, 358/2007, 323/2009, 266/2011, 631/2011, 1338/2011, 668/2013, 1214/2013, 1218/2013, 332/2016, 501/2016 ja 121/2018, uusi 4 a—4 c kohta ja lakiin uusi 17 a—17 e, 28 a ja 31 a § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *viisumilla* lupaa, jonka perusteella ulkomaalaisen maahantulo ja oleskelu sallitaan muiden maahantulon edellytysten täytyessä;

4 a) *viisumisäännöstöllä* yhteisön viisumisäännösten laatimisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 810/2009;

4 b) *lyhytaikaisella viisumilla* lupaa, jonka perusteella ulkomaalaisen maahantulo ja oleskelu korkeintaan 90 päivän ajan 180 päivän jaksolla sallitaan muiden maahantulon edellytysten täytyessä;

4 c) *pitkäaikaisella viisumilla* lupaa, jonka perusteella ulkomaalaisen maahantulo ja oleskelu, joka kestää pidempään kuin 90 päivää, mutta enintään yhden vuoden ajan, sallitaan muiden maahantulon edellytysten täytyessä;

17 §

Lyhytaikaisiin viisumeihin sovellettavat säännökset

Viisumisäännöstöä sovelletaan lyhytaikaisiin viisumeihin hallintolain sijasta seuraavasti:

17 a §

Pitkäaikaiseen viisumiin sovellettavat säännökset

Schengenin yleissopimuksessa säädetään pitkäaikaisen viisumin myöntämisen yleisistä edellytyksistä.

Yhtenäisestä viisumin kaavasta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1683/95 säädetään pitkäaikaisen viisumin muodosta ja ominaisuuksista. Pitkäaikaisen viisumin kirjaintunnus on D.

17 b §

Pitkäaikaisen viisumin hakeminen

Pitkäaikaista viisumia on haettava ennen Suomeen saapumista ulkomailla. Hakemus on jätettävä ulkomailla Suomen edustustolle.

Hakemukseen on liitettävä hakijan kasvokuva sekä 13 §:ssä tarkoitettu voimassa oleva matkustusasiakirja.

Hakijan on tultava henkilökohtaisesti edustustoon henkilöllisyyden tarkistamista varten. Hakijan henkilöllisyys varmistetaan 2 momentissa tarkoitettua voimassa olevasta matkustusasiakirjasta.

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

17 c §

Pitkäaikaisen viisumin myöntäminen erityisasiantuntijalle ja kasvuyrittäjälle sekä heidän perheenjäsenilleen

Pitkäaikainen viisumi myönnetään nopeutettua maahantuloa varten hakemuksesta kolmannen maan kansalaiselle, jolle on myönnetty:

- 1) oleskelulupa erityisosaamista vaativaan asiantuntijatehtävään 77 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;
- 2) 81 §:n 1 momentissa tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti;
- 3) 47 h §:ssä tarkoitettu kasvuyrittäjän oleskelulupa;
- 4) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annetun lain (908/2017) 7 §:n nojalla oleskelulupa mainitun lain 5 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuna asiantuntijana; tai
- 5) 1—4 kohdassa tarkoitetun henkilön perheenjäsenyyden perusteella oleskelulupa perhesiteen perusteella.

17 d §

Pitkäaikaisen viisumin voimassaolo

Pitkäaikainen viisumi, joka on myönnetty 17 c §:n perusteella, on voimassa 100 vuorokautta viisumin myöntämispäivästä.

17 e §

Pitkäaikaisen viisumin peruuttaminen

Pitkäaikainen viisumi on peruutettava, jos niitä edellytyksiä, joiden perusteella se myönnettiin, ei enää ole olemassa.

Pitkäaikainen viisumi on peruutettava myös, jos hakija on sitä hakiessaan antanut henkilöllisyyttään koskevia tai muita päätökseen vaikuttaneita vääriä tietoja taikka salannut sellaisen seikan, joka olisi estänyt pitkäaikaisen viisumin myöntämisen.

Pitkäaikaisen viisumin peruuttamisesta on tehtävä sitä koskevat merkinnät viisumiin.

28 a §

Ulkoinen palveluntarjoaja pitkäaikaista viisumia koskevissa tehtävissä

Ulkoministeriö voi tehdä ulkoisen palveluntarjoajan kanssa sopimuksen määräajaksi tai toistaiseksi Suomen edustustolle kuuluvien pitkäaikaisen viisumin käsittelyyn liittyvien tehtävien hoitamisesta erityisissä olosuhteissa tai paikallisesta tilanteesta johtuvasta syystä. Ulkoisena palveluntarjoajana voi toimia 28 tai 69 c §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitava ulkoinen palveluntarjoaja. Sopimus voi koskea yhtä tai useampaa Suomen edustustoa.

Ulkoiselle palveluntarjoajalle voidaan antaa suoritettavaksi yksi tai useampi seuraavista pitkäaikaisen viisumin käsittelyyn liittyvistä tehtävistä:

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

- 1) pitkäaikaisen viisumin hakemiseen liittyvien yleisten tietojen antaminen;
- 2) tietojen antaminen hakijalle vaadituista asiakirjoista tarkistusluettelon perusteella;
- 3) tietojen, hakemusten ja viisumimaksun vastaanottaminen sekä toimittaminen Suomen edustustolle;
- 4) hakijan henkilöllisyyden tarkistaminen;
- 5) ajanvarausten hoitaminen hakijan henkilökohtaista käyntiä varten Suomen edustustossa tai ulkoisen palveluntarjoajan luona;
- 6) päätöksen tiedoksiannon välittäminen.

Pitkäaikaista viisumia koskevien tehtävien antamisessa ulkoisen palveluntarjoajan suoritettavaksi sekä ulkoisen palveluntarjoajan toiminnasta ja sen valvonnasta sekä oikeudesta ottaa palvelumaksu sovelletaan mitä 69 d—69 g §:ssä säädetään. Palvelumaksua alentavana tekijänä on kuitenkin otettava huomioon 69 c §:ssä tarkoitettut mahdolliset päällekkäiset tehtävät.

Jos ulkoiselle palveluntarjoajalle suoritettavaksi annettujen tehtävien hoitamisen yhteydessä ilmenee epäily hakijan henkilöllisyydestä, hakijan henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan luotettavuudesta tai muun esitetyn asiakirjan todenperäisyydestä taikka jos Suomen edustusto tai Maahanmuuttovirasto katsoo, että asian selvittäminen vaatii henkilökohtaista asioimista edustustossa, on hakija ohjattava Suomen edustustoon.

30 §

Toimivalta käsitellä lyhytaikaista viisumia koskeva hakemus ja tehdä sitä koskeva päätös sekä jatkaa lyhytaikaista viisumia

Viisumisäännöstön 4 artiklan 1—4 kohdassa säädetään niistä Schengen-valtioiden viranomaisista, jotka käsittelevät lyhytaikaista viisumia koskevat hakemukset ja tekevät niistä päätökset.

Lyhytaikaisen viisumin jatkamisesta viisumisäännöstön 33 artiklan mukaisesti päättää poliisilaitos.

31 §

Toimivalta mitätöidä ja kumota lyhytaikainen viisumi

Lyhytaikaisen viisumin mitätöi tai kumoo viisumisäännöstön 34 artiklan mukaisesti Suomen edustusto, jos ulkomaalainen oleskelee ulkomailla.

Rajatarkastuksen yhteydessä lyhytaikaisen viisumin mitätöi tai kumoo rajatarkastusviranomainen.

Maahanmuuttovirasto, poliisilaitos tai rajatarkastusviranomainen mitätöi tai kumoo lyhytaikaisen viisumin, jos ulkomaalainen oleskelee Suomen alueella.

31 a §

Toimivaltainen viranomainen pitkäaikaiseen viisumiin liittyvissä tehtävissä

Suomen edustusto ottaa vastaan viisumihakemuksen ja liittää viisumitarran matkustusasiakirjaan.

Maahanmuuttovirasto myöntää ja peruuttaa pitkäaikaisen viisumin.

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

40 §

Oleskeluoikeus

Tämän lain mukaan laillista oleskelua on:

1) Suomen viranomaisen myöntämällä oleskeluluvalla tai pitkäaikaisella viisumilla tapahtuva oleskelu;

4) lyhytaikaisella viisumilla tapahtuva enintään 90 päivää kestävä oleskelu minkä hyvänsä 180 päivän jakson aikana;

5) toisen Schengen-valtion myöntämällä pitkäaikaisella viisumilla tapahtuva enintään 90 päivää kestävä oleskelu minkä tahansa 180 päivän jakson aikana;

42 §

Kauttakulkuoikeus

Ulkomaalainen saa kulkea Suomen kautta toiseen Schengen-valtioon, jos hänellä on kyseisen valtion myöntämä oleskelulupa tai pitkäaikainen viisumi.

142 §

Pääsyn epääminen ja käännyttäminen

Käännyttämällä tarkoitetaan tässä laissa:

3) kolmannen maan kansalaisen maahantulon estämistä ulkorajalla, kun hän on saapumassa maahan toisen Euroopan unionin jäsenvaltion oleskeluluvalla taikka toisen Euroopan unionin jäsenvaltion pitkäaikaisella viisumilla, joka oikeuttaa oleskelemaan Schengen-alueella yli 90 päivän ajan, eikä hän ole Suomen määräämässä maahantulokiellossa;

190 §

Valitus

Muutoksenhausta lyhytaikaista viisumia koskevissa asioissa säädetään 190 a §:ssä.

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

190 a §

Muutoksenhaku lyhytaikaista viisumia koskevissa asioissa

Suomen edustuston viisumisäännösten nojalla tekemään lyhytaikaisen viisumin epäämis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen lyhytaikaisen viisumin kumoamispäätökseen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa vaatia oikaisua ulkoministeriöltä. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Euroopan unionin jäsenvaltion kansalaista tai häneen rinnastettavaa perheenjäsentä koskevaan lyhytaikaisen viisumin epäämis-, mitätöinti- tai kumoamispäätökseen, johon sovelletaan 10 lukua, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Rajatarkastusviranomaisen, poliisin tai Maahanmuuttoviraston viisumisäännösten nojalla tekemään lyhytaikaisen viisumin epäämis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen lyhytaikaisen viisumin kumoamispäätökseen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

191 §

Valituskiellot

Seuraaviin tämän lain nojalla tehtyihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

1) lyhytaikaiseen viisumiin liittyvää viisumisäännösten mukaista viisumihakemuksen jättämiseen liittyvää velvollisuutta, Suomen edustuston toimivaltaa, viisumihakemuksen tutkittavaksi ottamista, hakemuksen käsittelyn keskeyttämistä, hakemuksen siirtämistä edustetun Schengen-valtion viranomaiselle ja viisumin jatkamista koskeva päätös sekä päätös, jolla viisumi on myönnetty;

196 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee lyhytaikaisen viisumin epäämistä, mitätöimistä tai kumoamista, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

204 a §

Lyhytaikaisiin viisumeihin liittyvä tiedoksianto

Lyhytaikaisen viisumin epäämis-, mitätöinti- tai kumoamispäätös katsotaan annetuksi tiedoksi seitsemäntenä päivänä viisumisäännösten VI liitteen mukaiseen vakiolomakkeeseen merkitystä päiväyksestä, jollei muuta näytetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain (615/2020) 3 §:n 1 momentti ja 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmän rekisterinpitäjät ja vastuunjako

Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmään tallennetaan 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa käsittelytarkoituksessa käsiteltävät muut kuin lyhytaikaisten viisumien käsittelyä ja päätöksentekoa koskevat tiedot sekä 1 §:n 1 momentin 2—5 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettussa käsittelykäyttötarkoituksessa käsiteltävät tiedot.

5 §

Kansallisen viisumitietojärjestelmän rekisterinpitäjät ja vastuunjako

Kansalliseen viisumitietojärjestelmään tallennetaan 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa käsittelytarkoituksessa käsiteltävät lyhytaikaisten ja pitkäaikaisten viisumien käsittelyä ja päätöksentekoa sekä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettut kansallisen turvallisuuden suojaamista koskevat tiedot.

Eduskunnan vastaus EV 209/2021 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 8.12.2021

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri